

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)

14 septemb. st. v.

26 septemb. st. n.

Ese în fiecare duminică.

Redacțiunea în

Közép-uteza nr. 395.

Nr. 37.

A N U L XXII.

1886.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Forme și fond în cultură.

II.

Sote scurgerile regretabile ale acestor porniri nestemperate se reoglindesc mai vedit în vravul neînțelegerilor și neprieteniei și pe și repetate în multe straturi ale societății noastre.

În cluburi, în cercuri intime, ba chiar și în localuri publice se resfrâng, direct și indirect, rațele acestui soi de cultură, unde străinii își pot stempăra selbatega pornire de a ne timbră la ocazie drept un popor cutare și cutare.

Dar în era acesta, în care, se vede, că »nația« și »opinea« e monopolisată de mulți chemați și nechemăți, nici că se pôte altcum.

Pré des și se întemplă să auzi conversații în unele clase mai ridicate, conversații cari afară că se învertesc în giurul banalităților de rând, se mai pörta într'o limbă stricată în stil și în rostire, pré adeseori într'un limbagiu de jos și acesta subt cuvânt, că de, sintem cu toții get-beget, nēm de »opinea« și de aceea, forme jöse folosite de țeranul fără școlă, în limbagiul seu, pot fi — se vede — întrebuintate la ocazii chiar și de ömeni cu carte, ömeni învățați, ömeni culți, că, de, »așa dice nația.« încât a ajuns numirea poporului nostru, cuvântul »nație«, ce ar trebui să ne inspire sentimente nobile, a ajuns să fie potrivit la töte murdăriile pentru cari nu găsim vr'o banalitate drept seusă.

În general este förte respândită mania jocurilor sociale, la noi nu mai puțin.

Mai în töte centrele nostre românești, înțelegem orașe și orășele, ne putem pré ușor convinge ce putere grozav de atrăgătoare eserecită »avantgarda culturii« (!) jocurile de cărți, domino etc. asupra multor pături cărturare din societatea noastră.

Jocuri de passe-temps o öră döue, trecă-ducă-se, le înțelegem rațiunea, inse nu arare-ori și se dă să veđi cum se prepădese pe rând mereu öre peste-öre, timp scump și irrepairabil, în noianul acestui fel de activitate socială.

Va dice cineva, că jocurile de acesta natură sânt distracții indispensabile, de cari se bucură fiecare popor civilisat, că sânt chiar de lipsă (!) pentru ömeni ocupați peste și cu lucruri seriöse, sânt în sförșit mulți cari au părerea că cunoșcinta tuturor jocurilor sociale este o condițiune sine qua non a culturii.

Neavënd nici timp nici spațiu ca să respingem prin anticipație aceste eventuale obiecțiuni, ne măr-

ginim a luá în vedere efectele triste ale abuzului în aceste jocuri.

Décă ne-am fi dat silința a ne cunoșce, mai înteu pe noi însine, decât ne-ar zace într'adevër la inimă înaintarea noastră, decât am fi mai puțin pre-ocupați de prejudețe și mai mult prevedători: atunci ar trebui să recunoșcem, că timpul ce-l pierd străinii în soiul acesta de distracțiuni, nu ne iertă impregiurările să-l pierdem și noi, pentru că valörea aceluși timp este, nu duplă, ci îndecită pentru noi și astfel paguba noastră morală — fără a vorbi de cea finanțiară — stă într'un nefiresc raport cu progresul nostru.

»Distracții« — nimerită espresione pentru ori ce perdere neeuscabilă de timp.

Nu voim prin acesta să condamnăm distragerile, ar fi ridicul, ci osëndim abuzurile ce se fac sub pretestul distracțiilor.

Distracțiunea trebuie să stea în raport cu munca, la noi inse munca în cele mai multe casuri își are un loc îndreptățit numai în dicționare și abuzăm pré fără cumpêt câte odată de acest cuvânt, ce esprimă o seriösă și neobosită lucrare.

Să ne orientăm puțin prin câteva tipuri generale de muncă!

Advocatul care intră la nöue în biroul seu, aruncă în fugă o privire în pösta sosită, redacteză cu câteva trăsături de condei niște petiții, acte de șablon și în sförșit incasază o sumă de parale dela clienții ce au avut nenorocirea a se împiedecă prin biroul seu, un avocat de acesta pătură se mai vaetă că a muncit totă ziua.

Medicul care într'o tură, fie în träsură, fie pe picioröe, a dat câteva consultațiuni și a muiat de câteva ori condeii în negrelă, a muncit.

Preotul care a făcut o liturghie și a eliberat vr'un act bisericesc — încă a muncit grozav, — nu vorbim de sezonul lucrării pämentului.

Profesorul care a intrat, în loc de 9, la 9 $\frac{1}{2}$ și a eșit după o jumătate de öră de lecție, a muncit.

Cam așa muncesc o parte mare dintre cei ce ar trebui să muncescă într'alt chip, prin urmare se preñde că distracțiunile sânt îndreptățite.

Nu pöte avé nime decât un sentiment de aprobare pentru cei ce odihnesc o bucățică de timp în club, cafenea etc. cetind diare, schimbând vr'o idee etc., dar e förte regretabil obiceiul celor ce petrec o după-amedi, une-ori chiar nopti întregi, cu jocurile deosebite

Acestui soi de ömeni le dice gura poporului »ömeni cu slăbiciuni,« »pătimași,« dar e förte tristă

esperința, că »omenii cu patimi« alcătuiesc un număr înfrorător în raport cu restrânsa noastră clasă inteligentă.

Un semn înse și mai trist al aparentei noastre înaintări este faptul, că mare parte din clasa omenilor noștri de industrii încă s'a hiper-civilizat, prăpădind timpul scump de muncă serioasă cu petrecerea sistematică prin cafenele, birturi etc. și indeletnicindu-se cu plăcerile ce le pot întinde aceste instituții.

Și sânt mari pierderile ce rezultă pentru societatea noastră și din această regretabilă stare de lucruri.

Țimpul prețios petrecut în chipul acesta, se prebușese fără a fi avut un spor cât de mic, în noianul vecinicieii; bani crunți se pierd mereu pentru slăbiciuni ce ne stăpănesc; constituții fizice sănătoase se ruină, familii singure pătinesc cu deosebire și poporul în general, căci vremea și paralele risipite, ăr sănătatea bântuită în chipul acesta, cât bine ar pute produce pentru individ și pentru popor, decă s'ar face de toate aceste întrebunțarea cuvenită?

Astfel se face că sânt mulți aceia cari:

»numerus sunt et fruges consumere nati.«

Spiritul materialist al vécului ne rupe cu sine, ăr egoismul ne conduce ideile și faptele.

Facem ce facem pentru popor, cu noue gânduri pentru eu-l nostru și cu unul pentru popor.

Formele le alcătuim pentru popor, ăr fondul, simburile-l rezervăm pornirilor egoiste.

Avem multe straturi democratice în societatea noastră.

Precum în alte locuri, alte vremuri și alte némuri, tot așa și la noi astăzi democratismul propagat de unii și alții, în pré multe casuri a ajuns să fie pur și simplu un aparat de exploatare.

Grăim, declamăm cu mult patos pentru binele poporului, în public: primim cu sentimentul egoismului adăpat, feliicitările, cuvintele măgulitoare ale spiritelor mărginite și exploatăm care cum putem pe bietul țeran, fără a ne face trebă de conșciință din isbitorele contraste în faptele noastre.

Totă clasa noastră așa dîșă »cultă« trăeșce după munca țeranului, dar ore câți sânt aceia din această clasă, cari din adevărata durere de inimă pentru sorta poporului, din abnegațiune veritabilă, din nobile porniri, muncesc și ei într'adevăr pentru reala lui desvoltare?

Puțini și aceștia séu dela fire sânt inzeștrați cu sentimente nobile, séu o educațiune temeinică i-a format stăpâni asupra tuturor pornirilor lor.

Dar pentru că natura numai arareori inzeștrează pe om cu porniri stempérate și pentru că la noi în deosebi educațiunea a apucat pe direcțiuni greșite, greșite cu deosebire în practică: de aceea ródole educațiunii, cultura, la noi în cele mai multe casuri este numai formală, în altele aparentă, ăr peste tot este lipsită de base sănătoșe.

Aurel C. Popovici.

Nu pot uitá!

Nu dîci că nu-mi ceri sacrificii,
Un singur dor ceri să-ți ascult,
Un singur dor, dor fără milă,
De ce-mi poți cere-ășá de mult?

Ț-am dat întréga mea iubire,
Iubirea sufletului meu;
De ce mai vii și-mi ceri copilă!
Să-ți dau și ce nu am nici eu?

Să uit vieța cea mai dulce,
Să uit intéul meu amor?
Dar eu nu pot uitá copilă!
Și nu te uit nici chiar să mor.

scrie

V. B. Munteșescu.

Suvenirii de călătorie.

Unda ce curge, paserea ce sbóră, una cu murmurul seu doios, alta cu frémetul aripei sale și cãntarea-i dulce, deșteptă, îndemnă și dau instinct sufletului omenesc să plece, să mai mișce, să mai ేశă din îngustul cuib al locuinței și activității sale: să-si libereze trupul și mintea de obosela afacerilor uniforme și cotidiane, ca astfel recãștigându-și puteri noue, să mai pótă suportă greutățile, cari sórta pozițiunii sale sociale le întrețese în pãnza-i dăruiată de Parcele vieții

Și eu înboldit de acest dor împreunat cu cercarea sănătății, m'am pus pe aripile vaporului și alta dî diminéța m'am aflat în Sibiu, centrul culturii Sașilor ardeleni și putem spune, că acum și al Românilor. Sibiuul, oraș vechiu în valea Cibinului, după sigilul seu vechiu se chiamă »Villa Hermani« dela numele unui cetățen german venit din Nürnberg și care în secolul al 12-a sub regele Geiza a adus aci colonii germane: în 1223 deja dela regele Andrei al II a cãștigat multe privilegii, devenind capitala pãmântului numit »Iundul regiu« după Sași »țera Săseșcă.« Acest oraș a fost într'adevăr focularul vieții culturale și naționale a Sasilor, ingrãdiți de celelalte elemente a patriei prin murrî privilegii, cari le-a putut păștră până la 1848/9 neatinse, d'acolo cam ciungarite, până ce anii din urmă le stinse cu totul, încât își perdură și »Comes«-ul, semnul esistenței lor politice.

După evenimentele dela 1848/9 Sibiuul devini capitala Transilvaniei: aci a fost transpus guvernul țării, aci s'a deschis memorabila dietă din 1863 în care poporul român s'a recunoscut de națiune și a început a vieții politiceșce: aci s'a constituit »Asociațiunea transilvană pentru cultura poporului român,« aci s'a înființat institutul de economii »Albina,« Reuniunea de femei române, aci s'a deschis est-timp prima școlă civilă de fete pentru români, aci tipografii române, mai multe jurnale, mitropolie și congresul Românilor orientali, aci s'a adunat conferințele naționale româneșci, aci reșede comitetul partidului național etc. Sibiuul e oraș destul de frumos, provédut cu toate comoditățile pentru călători și străini: otele, grădini, băi, teatru etc. În anul 1857 a avut 18,588 de locuitori, acuma între 19—20,000.

După ce am făcut câteva vizite cunoscuților vechi, după améđi am plecat cu trăsura la baile Ocnei Sibiuului, unde erau mulți Români sibieni, între cari și mitropolitul Miron; aci este stabiliment pentru producerea sării și în consecvență sânt și băi sărate: aceste băi sânt în lacuri libere, neacoperite, cele din jos din grădină au o estensiune mai lată; lacul de asupra spre calea ferată este situat între rîpe de țermuri înalți, cu forma rotundă, se numeșce »baia lui Tocoliu« Ungurii i dîc »Tökölyi,« asta este superioră celorlalte în putere de apă. Făcend și eu o baie din ea, am observat că nu te lasă a te cufundá, ci te ține la suprafață, deși nu șei arta notatului. Băile sărate sânt folositoare pentru reumatism și slăbiciune de nervi: au inse acel defect, că din cauza stratelor și evaporatunilor sărate nu pôte exista vegetațiunea plantelor și n'ai umbră.

Scopul călătoriei mele inse fiind altul și nu aceste băi, séra m'am rentors la Sibiu, ără altă

și dimineața (25 iul.) la 6 ore am plecat cu trăsura spre pasul Turnului-roșu, căci la Sibiu se intrerupe calea ferată. Timpul era frumos, senin și puteam contempla romanticele regiuni și munții din depărtare cari despart Transilvania de România. Nu peste mult am ajuns comuna Schellemburg, loc memorabil pentru bătălia întemplată între Mihaiu bravul și principele Bathory.

N. Bălcescu, în istoria sa despre viața lui Mihaiu viteazul, scrie următoarele cu privire la acea bătălie: »Radu Buzescu și banul Udrea vină (25 oct. 1599) cu 6000 olteni pe la Turnu-roșu; era Mihaiu, care pe la pasul Buzeului trecu în țara Bârsei (regiunea Brașovului,) vini pe la Preșmer și în 26 oct. se împreună la Talmaciu (depărtare de 1 oră de Sibiu.) Intre Sibiu și Schelimber este o câmpie de 4000 de pași (acum totă e câmpie.) Mihaiu pe această câmpie era cu armia sa spre răsărit, urmând riul Cibinului; era Andrei Bathory era de cea parte a râului spre apus, ocupând cu armia sa partea cea mai de jos a câmpiei închise de ambele părți între oraș și riul Cibin. Armia lui Mihaiu parte pe șes, cea mai mare parte pe înălțimile cari din sus de Sibiu și Schelimber se țin de munți. În 28 oct. se întemplă bătăia; pe la mieznoapte armia lui Bathory era bătută, dar ariergarda lui Bathory respinse pe Mihaiu până la tufișul Căsnădiei (Heltau.) Confuziunea era mare; pe aci era să pierdă Mihaiu victoria raportată, dar punându-se în frunte, i-a succes a-i întorce pe ai sei și înfrânse finalmente pe Bathory.«

Am stat nițel la aste locuri, să recunosc situațiunea, mi-am descoperit capul și am făcut o cruce în repausul bravilor căzuți.

Adâncit în cugetări, am ajuns la comuna Vestem, sat curat românesc, păcărui strade am vădut multe și frumoase fețe românești, femeile învălitate la cap cu veș alb ca turcoicele, în figura și ținuta lor observai apropierea spre răsărit; pe fruntarele caselor vedeai scris românesc numele proprietarului și anul zidirii.

După Vestem urmează Talmaciu, sat săsesc, odinioară reședința scaunului săsesc de acelaș nume: bărbății au port românesc; are poștă, aci se schimbă caii poștali mergând spre Turnu-roșu și vinind spre Sibiu; sub Talmaciu apa Cibinului începe a se întorce spre apa Oltului cu care se îmbină: tot de aci începe șoseua obșă a se ridica spre Boița, ultima comună pe teritoriul Ardealului, sub care găsești Oltul, repede și mai totdeauna turbure. Tote trei comunele amintite au strade și case frumoase de piatră, acoperite cu cărămidă.

Ultimul edificiu al Boiței este o fortăreță mică zidită în coasta munților carpațici, cari se ivesc aci căle-torului; nemijlocit lângă fortăreță merge șoseua, paralel cu șoseua Oltul, era din partea stângă a Oltului tot munții carpațici pe cari îi crepă Oltul până în șesurile României. Turnul fortăreței (cetățuiei) este văpsit roșu, vama »turnului roșu« de el s-a luat numele; de unde se dice cu probabilitate, că de mai înainte frontiera între Ardeal și România era p'aci. În presinte vama »turnului roșu« e depărtată 7 kilometri de Boița; are mai multe edificii, pentru ofiții și oficianți, cum este vama, poșta, gendarmeria, finanții, are și o capelă catolică și otel, locuitori până la 60; zace între munți ca într'un fund de căldare; de aci mai mergi un kilometru până la sentinelele despărțite de un riuș, de dincoace gendarmeria ungară, de dincolo dorobanții români, în cioreci, suman și opinci, cu clăbățul și pușca cea lungă. Presentând pasaportul la ambele vame, am trecut cu ușorime, fără de a fi reținut timp mai îndelungat, din cauza vizitațiunii vamale; pot spune, că atât mergând cât și vinind, am observat numai prevenire și afabilitate.

Dela Sibiu până la Turnu-roșu este cale de 35 kilometri; șoseua obșă și foarte bună; altcum întreg pasul Turnului-roșu trece prin spărtura munților crepați de apa Oltului, tot pe malul drept al acestui fluviu; ore când era cea mai umblată cale între Transilvania și România, avea contumațiune și vama cea mai mare. În timpurile vechi la esirea spre mieznoapte era fortăreța »Castra Traiană« de unde pe atunci se numia »Porța lui Traian.«

Porța lui Traian seu pasul Turnului-roșu a dat loc multor întemplări istorice; pe aci s-a strecurat Traian mai multe legiuni spre centrul Daciei; Ioan Huniade Corvinul în 1442 aci a nimicit pe Turci, cari viniă să cutropescă Transilvania; tot pe aci fu zdrobit pașa dela Semendria în 1493. Ipsilante, capul eteriei grecești, după ce fu bătut de Turci și alungat din România, aci fu prins în 20 iuliu 1821. Rescolarea Grecilor (în România) de sub Ipsilante țerenii români o numesc »Zavera« și dela această epocă și numeră mulți anii pe la noi dela fometea cea mare (1816—17). Rușii în 1849 luna ianuarie pe aci au trecut prima-dată în Transilvania, vinind în ajutorul armelor imperiale.

Dela Boița până la orașul Râmnic-Vâlcea șoseua merge paralel cu Oltul, prin crepături de munți, cu variațiunile cele mai frumoase, oferindu-ți priviri romantice și pitorești; trecând în România, șoseua dela Turnu-roșu până la comuna Căneni încă este foarte bună, de aci inse până la cărciuma »Lotru« numită dela apa Lotrului, șoseua nu este, ci numai drumuri vicinale; dar dela Lotru până la Râmnic-Vâlcea și mai departe spre Drăgușani cea mai bună șoseua: în multe locuri e făcută pe stânci înălțate asupra Oltului, cât te cuprinde ametea cătând în adâncime.

Malul drept al Oltului, care este și zidul șoselei este construit și tivit în petri naturali, formând un perete continuativ de piatră: șoseua și acuma o mai lărgese spărgând stâncile cu dinamit; într'adevăr guvernul actual al României merită laudă în privința zidirii și a păstrării șoselelor în tote părțile țării. Cu totă bunătatea drumurilor inse, din cauza resbelului vamal dintre Austro-Ungaria și România, căile acestui pas frumos, carele până aci furnică de oameni și de tot felul de vite, sunt gole pe întreaga linie, încât dela Turnu-roșu până la Calimanești, distanța de 46 kilometri, abia am întelnit în cale doue căruțe.

Vama română se numește »Riul-vadului« de aci treci prin Căneni, Robești, Sărăcinești, Cornet și Călinești până la cărciuma de Lotru; pe valea apei de acelaș nume, spre mieznoapte comuna Brezoiu cu ferestru de brad, de unde plecă plutele cu tot felul de material de brad spre Olt în jos până la Dunăre, unde în asta privință nu pot satisface cerințele române și bulgare.

Șoseua depe malul drept al Oltului merge pararel cu acest fluviu pe la Râmnic-Vâlcea, Drăgușani, Slatina, Caracal, până la Dunăre între comunele Celei și Corabia, asemenea se vede și pe malul stâng al Oltului drum făcut din vechime, carele în județul Oltului este neglijat, cu începere inse dela frontiera județului Oltului și mai departe până la Turnu-Măgurele la Dunăre e susținut ca șoseua.

Pentru aceea le amintii aceste drumuri paralele, căci mai mulți inteligenți la baile Călimanești susțineau, că împăratul Traian a făcut drumul pe malul stâng al Oltului și nu pe cel drept, argumentând și cu acea legendă, că pe teritoriul comunei Scăieni, nu departe de mănăstirea Cozia, inse pe malul stâng al Oltului, chiar lângă drum, este o stâncă solitară, care se numește »Mesa lui Traian,« fiind d'asupra plană ca o tablă, unde se înalță această stâncă, numai chiar lățimea Oltului fiind între ambele șosele din

drépta și stânga, stânga se vede foarte bine. Acum este o cruce mare de piatră înălțată asupra ei, în memoria călătoriei regelui Carol făcută pe acolo în anii trecuți. Romanii fiind meșteri mari de drumuri și pe unde curcioria, prima lor grige eră asigurarea bunei comunicațiuni, este probabil că șoselele depe ambele maluri ale Oltului le-a făcut ei. Pe lângă ceea a malului drept mai militéză și următoarele argumente: Traian a făcut pod peste Dunăre pela Turnu-Severin, ca să intre în partea României din cõce de Olt, deci din aceea direcțiune a înaintat spre Olt și est-mod a ajuns mai înteu la malul drept; apoi »põrta Traiană,« mai sus amintită există tot în drépta Oltului, de unde se vede că legiunile umblând pe malul drept al Oltului, tot pe acolo a trebuit să aibă și cale de comunicațiune. Acesta inse nu eschide ca Români să nu fi făcut drum și de cealaltă parte a Oltului.

Acésta fiind inse tréba istoricilor, noi să mergem mai departe în călătoria nõstră, căci din poveste mult mai este.

Dela Lotru până la Cozia și Călimănești găsești peisagele și conturile cele mai frumoșe și interesante; șerpuierea Oltului și cu el a șoselei, în urmarea căreia aprõpe la tot al doile kilometru te vești ca închis și eră deschidându-ți-se o altă panoramă: variațiunea stâncilor, munților și piscurilor, doina plutașilor, înșelăciunea optică a curbelor, vedându-te ajuns erăș la acelaș punct dela care ai plecat: tõte aceste te înalță cu mințea și sufletul și crescându-ți interesul din ce în ce mai tare, pare că ai pierdut o lume când ajuns la Cozia, ai eșit din strémțõrea Carpaților. Atrăș de acestă frumusețe naturală, nu e și ca din õspeșii băilor dela Călimănești, să nu plece spre Lotru când doue când trei trăsuri, rentorcându-se numai de seră acasă.

Timpu plecă spre 7 õre când am ajuns la mânăstirea Cozia, în depãrtare de 3 kilometri de Călimănești. Din renumita mânăstire, zidită la 1386 de Mircea vodă cel bẽtrân, prin urmare estimp de 500 ani, s'a făcut penitentiãr (temnițe) pentru arestanții statului. E zidită chiar pe malul Oltului, giur impregiur edificii, er la mijloc biserica, în care sũnt îngropați Mircea, mama lui Mihaiu vitězul Teodora și soția sa Florica. Intrând în biserică, am vedut că mormentul lui Mircea și a dõmnelor sũnt lângă olaltă în foisorul bărbaților. d'asupra acoperit locul cu lespești de piatră de munte, cari põrtă inscripțiuni în limba slavonă și câteva românești, indicând pe Mircea bẽtrânul, Teofana mama lui Mihaiu, căci călugãrindu-se a primit acest nume, și pe Florica soția lui Mihaiu.

În istoria lui Bãlcescu mai sus memoratã, la pag. 344 se pot cefi referitor la acestă urmãtoarele: -Înainte de a ești din țerã (1599 luna oct.) Mihaiu aședã pe bẽtrãna sa mamã Teodora, pentru care erã plin de dragoste și de ingrigire, ca într'un loc de asigurantã, la mânăstirea Cozia, clãditã în sinul Carpaților, ca să ședã acolo până va ține rezboiul: acestă bẽtrãna dõmnã, care vedu și presimți cu inima, nestãtornică fericire a fiului seu, fericirea și restristea lui, până și tristul seu sfẽșit, muri în aceeaș mânăstire, cinci ani dupã acestă espediție (1603).«

Mircea în domnia sa dela 1384—1394 a raportat mai multe victorii strălucite în contra Turcilor, cari pe atunci nãvãliserã în Europa și erau atot puternici, el a legat primul tractat cu Turcii în 1393.

Meritã să amintim aci din poesia renumitului poet Grig. Alesandrescu câteva strofe referitõre la Cozia și Mircea.

Umbra lui Mircea la Cozia.

Ale turnurilor umbre peste unde stau culcate,
Cãtrã țermul din potrivã se întind, se prelungesc;

Ș-ale valurilor mãndre generațiuni spumegate,
Zidul vechiu al mânăstirii în cãdintã il izbesc.

Dintr'o peșcere, din ripã, nõptea ese, me'npresõrã,
Depe muchie, depe stâncã chipuri negre se cobor;
Mușchiul zidului se mișcã, printre erbã se strecõrã
O suflare, care trece, ca prin vine un fior.

Este õra nãlucirii: un morment se desvêleșce,
O fantõmã 'ncoronatã din el ese, . . . o zãresc . . .
Ese . . . vine cãtrã țermuri . . . stã . . . în prajma sa priveșce . . .
Riul înapoi se trage . . . munții vêrful iș clãtesc.

Ascultați! . . . marea fantõmã face semn . . . dã o poruncã,
Oștiri, taberi fãrã numer impregiuru-i înviẽdã;
Glasul ei se'nține, creșce, repeșit din stâncã 'n stâncã;
Transilvania-l aude: Ungurii se înarmézã.

Oltule, care-ai fost martor vitejilor trecute,
Și legiuni învingetõre pe-a ta margine-ai privit;
Vêrtuți mari, fapte cumplite iți-sũnt ție cunoscutẽ,
Cine õri põte să fie omul, care te-a 'ngrãdit?

Mircea! imi respunde dëlul, Mircea Oltul repeșce etc.

apoi:

În acest locaș de piatrã, drum ce duce la vecie,
Unde tu te gãndești põte la poporul ce-ai iubit;
Cãtã ai simțit plãcere, când a lui Mihaiu soție,
A vinit sã-ți povestescã fapte, ce l'au strălucit etc.

Erã eminentul poet Mih. Eminescu în satira III făcând asemẽnare între eroii trecutului și õmenii prezentului, il oglindeszce pe Mircea și între altele scrie:

Mircea însuși mãnã 'n luptã vijelia 'ngrozitõre,
Care vine, vine, vine, calcã totul în piciorẽ;
Durduind sosiaiu cãlãrii ca un zid înalt de sulii.
Printre cetele pãgãne trec rupẽdu-și large ulii;
Risipite se 'nprãșcie a dușmanilor șiraguri
Și, gonind biruitõre, tot vênau a țerii steguri;
Ca potop ce prãpãdeșce, ca o mare tulburatã,
Peste-un cês pãgãnẽtatea e ca plãva vânturatã:
Acea grindin' oțelitã în spre Dunãre o mãnã.
Er în urma lor se 'ntinde falnic armia romãnã.

(Va urmã).

Iosif Roman.

Wilhelm Tell.

Studiu literar dupã drama lui Frideric Schüller.

— Estras din o lucrare mai mare. —

(Înceiere.)

VIII.

Tuciderea lui Gessler prin Wilhelm Tell a grãbit cẽsul statorit de conjurații dela Kütli. În scurt timp s'au curățit de tirani și celelalte 2 cantõne. Pe când bucuria erã mai mare, sosesc soli dela Elisabeta, veduva împãratului care fu ucis prin Ion Paricida, cu rugarea ca poporul elvețian sã-i deã ajutor pentru a putẽ resbunã pe ucigãtor; inse poporul ascultã cu sãnge rece acea rugare, pentru că nu putea uitã tirãniile suferite până aci.

— Nu voim sã ne bucurãm de mõrtea împãratului, — dice Walter Fürst, — nici sã ne aducem aminte de mulțimea relelor ce ne-a făcut dẽnsul. Dar nici aceea nu se cuvine, ca sã resbunãm mõrtea aceleia ce nu ne-a făcut nici un bine și nici trebue sã o facem.« Apoi se adresezã cãtrã sol:

Când regina supãratã
Și cu inima 'ntristatã

Plãnge în al ei palat,

Și ne-având vr'o mângâiere,
Ea își plânge-a ei durere
 La ceresul împérat;
Tot la-acel pré bun părinte
Mulțămirea ș-o trimite
 Ast popor ce-i mântuit
De teróre, de sclăvie,
De regósca tiránie,
 De cari mult a suferit.

mai remase cu inimă caldă și plină de iubire cătră patrie și popor. El inse nu mai putea ajutá cauza poporului, dar avea un nepot, cavalerul Rudenz, in care își punea tótă nădejdea, cumcă va apără cauza poporului. Inse acesta erá orbit de un amor passionat ce-l cultivá pentru o tinerá elvețiană, Berta, ce ședea in curtea prefectului Gessler, din care causă și densus aparținea suitei lui Gessler. Moșul seu voiá cu ori ce preț să-l reținá dela societatea lui Gessler

PASEREA RAIULUI.

Cel ce vré să recolteze lacrimi, sémene iubire!
Drama lui Schiller »Wilhelm Tell« n'ar fi fost deplin completă, decă ar fi intrelásat de a țese in dënsa influința femeii. Sumarul scenelor in cari ne represintă Schiller acésta este următorul:

Din nobilimea celor 3 cantóne numai un biet moș de 85 ani mai remase. Numai Atingshausen

și să apere interesele patriei și a poporului. »Cumpëneșce și cugetá bine« i dișe moșul Atingshausen, »pentru că:

Cine nu iubeșce patria natală,
Légánul prunciei, vatra paternală,
Cine nu stiméză țerna strămoșescă.
Fíu al patriei n'are drept să se numescă.«

Bătrânul i depinge suferințele poporului, în corilele cele mai vii, îl rogă, îl conjură să rămână la cauza poporului, înse Rudenz nici nu voi să-l asculte. Atunci bătrânul mălănit până în suflet, vădându-l perdut pentru sine și pentru țară, esclămă cu amar suspin:

El merge, se departă, eu nu-l pot mântui.
Pe asta cale falsă mai mulți s'or prepădi;
Ați farmece străine junimea ni-o răpește,
Er țera fără tineri e câmp ce vestețește. . .
Ei fug ca 'n țeri străine s'ajungă la mărire,
Er țera lor străbună ș-o lasă la perire!
Oh! oră-afurisită, străinii când intrară,
In asta fericită, in mândra noastră țară
Ca totul să ne strice, ca totul să dereme,
Și pia inocință, vîrtutea din vechime! . . .
— Cu forța intr'acuma tot ce e nou in țară,
Er cele vechi și scumpe se scot, se dau afară.
Acum sînt alte timpuri și alt mod de gândire,
Ați ômenii au alte idei de fericire;
Ce pot eu ôre astăzi cu-a mele din vechime.
Când lumea-i prefăcută, când n'o cunoșce nime?
Acei cu cari odată trăiam in prietenie,
Și ne luptam ca lei cu foc și bărbăție:
Ați nu mai sînt in lume, ei toți is in pămînt.
Ferici de voi căci noul ve află in mormînt.

Tôte sfaturile părintești a lui Atingshausen nu au putut induplecă pe Rudenz să rămână la cauza poporului și a libertății elvețiene. Nimene nu eră in stare să-l abată dela calea rădăcită, numai Berta ângerul seu. Tabloul ce ne înfătoșeză Schiller aci este unul din cele mai mărețe, in care forța morală a femeii influințeză asupra inimei bărbătești cu succesul cel mai fericit.

Rudenz și Berta se aflau in suita prefectului Gessler la o escurziune vîntătoarească. Rudenz voia a folosi ocaziunea pentru a descoperi Bertei tainele sufletului seu, pentru a-ș goli inima de torintele sentimentelor sale de amor și credință. La tôte aceste inse Berta i raspunde in ton serios și muștrător:

Cum? tu ai curajul încă să vorbești d'amor, credință,
Când îți vinți derfid a tale cele mai mari detorințe?
Când tu-ți vinți țera iubită fără pic de remușcare,
La străinul ce-o apasă ș-o aruncă 'n desperare;
Decât ție să-ți dau mîna, unui om uitat de lume.
Ce dușmanului se vinde și-și profană al seu nume:
Preferez s'o dau lui Gessler, la tiranul ce strivește
Asta țără fericite și de tôte o lipsesce. . .
. . . Care pôte fi mai mare detorință omenescă,
Pent'r'o inimă gentilă ce nutrește sânt amor?
Care altă detorință decăt ceea ce scutește,
Inocința nepetată și dreptatea 'ntre popor?!
Eu simțesc durere mare, inima imi sângeréză.
Când vîd cum poporul vostru in necasuri lamentéză. . .
. . . Dar tu căruia natura ț-a dat sânta detorință.
Să-i scutești pe tot minutul de tirani și d'apăsări.
Tu îți vinți moșia scumpă și a ei independință.
Tu-i fabrici catene grele ș-o condamni la maltratări?
Tu vrei să aduci sclăvia; eră sfânta libertate.
Unic bun ce mai remase prin acest ținut muntos,
Vrei s'o scoți chiar din colibă, s'o alungi din sate 'n sate.
. . . Pent'r'un cavaler acêsta este-un act neomenos!

Veđi poporul rustic, simplu, fără pic de cunoștință,
Iși șci fabrică mai bine sôrta pentru viitor;
Nu se lasă-a se seduce dela-a patriei detorință.
Ș-a se face ca și tine un perfid de vîndător!

Dar nu! nu! ah nu se pôte! nu poți tu să rădăcești.
Inima ta mai nutrește sânt și nobil sentiment;
Sufletul teu mai păstrează vîrtuți mîndre strămoșești,
Ce-au servit la asta țără cu deplin devotament!

Fă dar ceea ce natura ț-a impus ca să 'mplinești,
Țera scumpă și iubită de străini s'o curățești!
Stăi la frații tei d'un sânge și cu toții împreună
Văpêrați moșia, dreptul, libertatea cea străbună!

Acest limbagiu metamorfosă pe Rudenz. Berta i promite primirea amorului, inse nu in alt loc, ci numai in asta țără muntenescă și liberă unde falsitatea nu a prins rădăcini.

»Nu curți și casteluri cu muri nalți voese: eu să ne apere și scutească fericirea noastră, ci brațele acestui popor întreg, pe care noi putem să-l ferim. De aceea:

Frînge rețele străine cu curaj și bărbăție,
La poporul teu te'nțorce, apêră a lui moșie,
Pentru-a patriei libertate luptă-te și te jertfește.
Atunci sufletul, amoru-mi sînt a tale, le domnește!
Noi avem un dușman mare, de el toții tremurăm.
Dar avem ș-o libertate cu ea țera s'o salvăm!

»Wilhelm Tell« este culmea gloriei lui Schiller. Acêsta dramă este din tot punctul de vedere o adevărată lucrare clasică. In dînsa ș-a depus Schiller tot ce-a avut mai bun și mai nobil. inima și viața. Omul nu șcie ce să admire in Wilhelm Tell, noblêta cugetului, sublimitatea ideilor, eleganța stilului, seu frumșeta limbei, măestria țesăturii, perfecțiunea caracterelor, pentru că tôte aceste sînt in mare parte neajunse.

In Tell ș-a terminat Schiller misiunea de apostol și profet al omenimei, căci alta lucrare completă nu a mai scris.

Insêmnat este următorul incident:

Rossini, divinul cîntăreț italian, a tradus pe Wilhelm Tell in limba omenimei, in limba muziceii cu o artă admirabilă și in cătece nemuritoare. Acêsta clasică cîntare a fost pentru Rossini cea din urma operă ca și pentru Schiller. Ambii au terminat cu Wilhelm Tell. . .

Inainte de a termina acest tractat, cred că voi satisface unei așteptări generale decă voi cercă a raspunde la întrebarea cum a vînit Schiller la acest sujet, pentru că mulți critici, voind a înălța pe Gôthe pe conta lui Schiller, au susținut cumcă Gôthe i-ar fi dat acest sujet.

Este adevărat cumcă Gôthe visitând la-ul Vierwaldstăden din Elveția la 1797, a conceput idea de a eternisă pe Tell in o poezie epică, ceea ce comunică și cu Schiller. Nu trebuie inse a desconsidera și alte impregiurări ce au contribuit la nașcerea dramei Wilhelm Tell.

Pela începutul seculului al 19-le s'a ars in Bern un op frances »Guillaume Tell, une faible de nois. Tot pe acêsta vreme eră in circulație istoria elvețiană de Johannes Müller.

Lotte Schiller a vîdut pîtra (lespedea) lui Tell. Așa dară nu numai impulsul dat de Gôthe, ci tôte aceste impregiurări au contribuit ca Schiller să concepă idea de a scrie acêsta dramă.

Fântănilor lui au fost fôrte multe și avute.

La 1801 se apucă Schiller de lucru, inse lu intrerupt prin compunerea piesei »Mirésă de Messina.« După ce a studiat bine cronica lui Tschudi, întrebă pe amicul seu pe Gôthe, despre care șciea că voese să tracteze pe Wilhelm Tell in epică, decă nu are nimic contra decă dînsul il va preveni cu o dramă tot despre Tell.

In 9 septembrie 1802 scrie lui Körner: Tell este fôrte favorabil pentru o tractare dramatică. Inse dînsul a făcut atâte operațiuni cu înfătoșarea, incăt a a trebuit să părăsescă istoria și să trecă in poezie. In 1803 a început cu tot adinsul de lucru. Cere lui

Körner o scriere despre Elveția, apoi incheie: »Dacă deii mi-or ajuta și m'or favoriza ca să realizez aceea ce am în cap, aceea are să fie un lucru puternic ce va sgudiv toate teatrele.« Și adevăr a profetizat.

Este un lucru admirabil cum Schiller a putut descrie cu atâta fidelitate toate ținuturile Elveției, toate datinele, toate moravurile și limbajul elvețian, fără a fi fost un paș în Elveția. Cu o diligență rară s'a introdus densul în toate localitățile Elveției, adunând colorii și expresiuni locale, măsurând culmile și profunditățile, studiând colibele, râurile, cascadele, vânturile, temperatura, fauna și flora alpină.

Pe când Schiller era mai cufundat cu lucrarea lui Wilhelm Tell, un incident îl rețină dela lucru un timp mai îndelungat. Cea dintău literatrice depe acele vremi, dăma de Staël îl vizită în Jena pe mai mult timp. Aceăta dice că Schiller este poetul libertății: »Sa conscience est sa muse.«

Abia în 18 februarie 1804 a terminat pe Wilhelm Tell.

Ăncă în ianuarie a fost trimis lui Gôthe actul I. Aceăta i respunde, cumcă nu află a fi numai actul I, ci o bucată întregă și ăncă forțe bună. După ce a terminat, i-a trimis întreg manuscrisul. Gôthe i-a respuns: »Lucrarea ta e nimerită de minune bine și mie mi-a procurat o sëră plăcută.«

Când poetul își propune să regenereze pe un popor, să-l deștepte, să-l instrueze și să-l ridice, subiectul seu trebuie să reprezinte pe popor în toate fazele sale, trebuie să espună o iconă în care să fie fotografat poporul în întreaga lui originalitate. »Persii« lui Aesilos și »Wilhelm Tell« a lui Schiller sânt acele rare și eminente creațiuni poetice cari tractează despre popor și pentru popor.

În Wilhelm Tell își vede poporul elvețian ridicarea sa depinsă în un tablou minunat, își prevede o sôrte mai fericită, își vede lipsurile și suferințele, desbinările și unirea și în urmă își vede apăsarea și resburarea, speranța și învingerea cauzei sale. Tell a lui Schiller ne reprezintă pe un popor întreg ridicat în deșteptarea și în întreaga lui desvoltare organică.

Schiller ne farmecă cu descrierile sale locale cari inse nu se estind decăt numai până unde o cere lipsa de o adevărată descriere a unui popor. Subiectul lui principal fu poporul. În inima acestuia voi densul să sémene, să incolțescă, să crească și să regenereze arborele libertății. Schiller șeiea cumcă libertatea nu se pôte gratifica popórelor, acestea trebuie să și-o câștige, căci libertatea nu este ca și un vestmânt cu care să poți invesce pe cineva după plac. În drama libertății unui popor trebuie să fie în acțiune întreg poporul.

Aceăta o face Schiller în Wilhelm Tell. Caracterele sale stau din nobili, cetățeni, preoți, neguțetori, pescari, vânători, pécurari. Aceștia toți lucrează cu o inimă și cu un sullet sănătos pentru libertatea adănc sădită în conștiința poporului. Eroii lui Schiller lucrează așa cum ne spune cronistul. Figurile sale sânt de un stil curat și grandios. Technica este de o artă și prudință, încăt totdeauna trebuie să vërsăm lacrimi de câte ori lucrarea ca atare ne mișcă până la emoțiune. . . Acțiunile din Tell cresc ca repediunea tempestăților din munți. Fiecare scenă este însoțită de o forță dramatică intensivă. Durerile cele mai sfășietóre le vedem trecând adese-ori în contemplațiuni, ba chiar în glume, ca de aci ăr să se pôtă rentorce în pasiuni și plângeri. Cu un cuvânt ori din ce punct de vedere se va studiá W. Tell, este și remâne un cap de operă. Să nu fi lucrat Schiller nimic în viață decăt pe Wilhelm Tell, ar fi fost destul

pentru a fi numerat între cei dintău barđi ai omeniei.

În 17 martie 1804 s'a represintat Wilhelm Tell pentru prima oră pe scena din Weimar unde a fost așteptată cu mare încordare și nerăbdare, încăt pela 3 césuri ăr indesuită piața teatrului. Și în adevăr aceăta a întrecut toate celelalte piese. . . În Berlin s'a represintat mai întău în iuliu cu o bucurie demonstrativă. În scurt timp s'a tradus de 2 ori pentru Paris unde a fost primită cu entusiasm, ăr în limba engleză de 6 ori. Astăđi nu este teatru pe a cărei scenă să nu se fi represintat Wilhelm Tell ori ca dramă ori ca operă (melodramă.) Wilhelm Tell nu este numai a Germanilor seu Elvețianilor, ci un bun comun al omeniei întregi, »este libertatea personificată a popórelor.«

Popórele numai pe calea libertății sincere și nemascate ce ni-o cântă atât de frumos Schiller și care este încuscrită cu democrația adevărată, pôt păși cu siguranță pe calea progresului și a civilizațiunii, prin aceăta a se avântă în regiunile adevăratei fericiri omenești. . . Să iubim adevărata libertate și să perseverăm pentru triumful ei la toate popórele!!

Dr. A. P. Alexi.

Poesii populare din Ardeal.

— De pela Ascileul-mare. —

I.

Mai mândră și me petreci,
D'aicia până la Reci;
De ț-a pără că-i departe,
Vină până la Orade.
— Dela Orade în jos,
Du-te bade sănătos;
Am un rujmalin frumos,
Când il suflă vântu 'n dos:
Umple lumca de miros;
Când il suflă vântu 'n față,
Umple lumea de frumsătă.

II.

Dusu-s'a bădița dus,
Pe drumul Bistriții 'n sus;
Nu mi-i ciudă că s'a dus,
Mi-i ciudă că nu mi-a spus,
Să-i pun merinde d'ajuns.

III.

Eu me duc mândră 'n cătane,
Tu remăi și-mi spělă haime,
Spělă-mi tu cămașa mea;
Dar o spělă 'n lăcărimele,
Ș' o uscă 'n gândurele,
Și mi-o trimite pe stele,
Pe șuerul vântului.
La bătaia Turcului.
Dar ie sēma mândră bine:
De-i vedē stēgul plecat.
Să șcii mândră c'am picat:
De-i vedē stēgul cernit,
Să șcii mândră c'am perit.

IV.

Auđiți voi ômeni buni!
Ce v'oi spune nu-s minciuni:
Șepte fete de-o pițulă,
Ș-un ficior de-o sută bună.

De-a curmezișul țării românești.

(București, Iași, Târgul-frumos, Strunga.)

Dela Craiova la București nu-i decât un pas de opt oesuri cu drumul de fer. Plictisit dar și de încântările vechei cetăți a banilor Olteniei, me decisei să fac acest pas și reintrai în Bucureștiul pe care nu-l vedusem de vr'o jumătate de an abia.

O Bucureștiul! în lumea Românilor nu poți fi decât Bucureștiul, ca singur strigăt de expansiune și îngâmfare patriotică. Franțozul dice că »lumea se sfârșește îndată ce ești din fortificațiile Parisului.« Românul poate dice tot astfel despre Bucureștiul seu. Totul pentru capitală, nimic, séu aproape nimic pentru rest. Provincia nu există pentru cel ce locuiește în tîrla lui Bucur. Séu și decă există, ea nu e decât o róbă, o vacă de muls, o tributară ingenunchiată cu sabie și foc, mai diplomaticește vorbind. Pe când criza cea mare ce domnește în întreaga țără românească face să decață cu droia activitatea și bogăția celorlalte orașe și orașele a țării, Bucureștiul continuă a înflori, a se îmbogăți, a se lărgi! . . . Vântul pustiului incede a șueră în mod înfiorător prin Iași, Galați și alte tîrguri principale; comerț, afaceri de ori ce natură au încetat și încetază, case cu sutele rămân deschiriate, căci emigrațiunea, nu numai a descendentilor lui Abraam, dar și a celor a lui Traian și alți bătrâni resbunici continuă pe o scară din ce în ce mai naltă; câmpii încep a rămâne și mai puțin lucrate decât înainte: dar ce-i pasă de asta Bucureștiului? Pe fiecare di el își schimbă figura lui, ca o madamă de modă ce-și schimbă rochiile și pelerile după cheful jurnalelor parisiene. Strade noue, case colosale, instituțiuni de tot soiul și de totă mâna, un furnicar de lume cu fețe străine, veți apărând pe fiecare di, aș puté dice pe fiecare óră.

Bucureștiul de anul trecut nu mai e Bucureștiul de azi, precum de exemplu Iașul de azi nu mai e Iașul de an, de odinioară. Capitala a absorbit totul, provincia a secat cu totul. Pentru ce asta?

Un cronicar simplu nu poate decât constată lucrul, fără a introduce cuțitul în rana ce otrăvește corpul unuia, séu degetul în dulceta ce imbalzamează pe celalalt: dar poate spune un singur cuvânt: nehibzuita »centralizare,« va da ca rezultat pe curând, o gravă »descentralizare« a elementului românesc, din propria sa vatră.

Asurđit de sgomotul neadormit al pré mirositoare de azi tîrle a lui Bucur, scurs prin buzunare de tot soiul de marfă ce-ți face poftă nemesurată și nu te lasă să treci fără să cumperi, dar mai ales desgustat că aci, în acest centru focos al acțiunii românești, nu poți găsi, mai puțin decât ori unde, un dram din acele doctorii sulatești cari susțin existența unui om de inimă, precum sînt: sinceritatea, colegialitatea, bunul simț, amicitie séu devotament, adevăr séu daltină, recompensa meritului séu distincția valorii dintre ne-trebniici și numai: indiferentismul la culme, pofta de gheșeit nemésurată, interesul propriu în detrimentul altora, favoritism și nepotism, îngâmfare, lucș și alte o mie și una de plăgi născute séu cultivate odată cu nouele invențiuni ale lui Edison, nu-mi rămănea decât a me rentörce ér între murii vechiului municipiu ce l'am părăsit »de reu« și trebuia astăzi să-l calc din nou »drept bun.«

Aci, desconcertarea cea mai neașteptată m'a lovit dela prima privire: completa decădere a Iașului,

despre care vorbii mai sus, am găsit-o cu mult mai superiöră decât mi-aș fi putut-o eu inchipui. Un moment de halucinație me făcu să ved aședată, pare că pe arcul Academiei, o tablă cu inscripțiunea: »Pustiul domnește aci, căci pustiul este cuceritor al vechei capitale a Moldovei.«

* *

E timpul băilor minerale și neminerale; un reumatism cronic, un fel de barometru natural ce me scutește de a mai cumpără un altul artificial, me si-leșce să plec, la niște băi minerale din apropierea Iașului. E vorba de băile sulfuröse dela Strunga, pentru care am vedut publicate o mulțime de reclame. Mărturisesc că m'a încântat pré mult pozițiunea pădurosă a băilor, apele încă, după cum spun domni doctori poți imi vor fi de folos, dar. . .

Românii noștri par a nu ști cum trebuie să-și facă și afacerile lor și ale societății în general. Scumpe-te în chirii, în alimente, insuficiența în serviciu atât medical cât și casnic, lipsă apoi de ori amuzament, decă scótem bine înțeles un taraf de lăutari ce zdrîngănește câteva ore pe di, tóte aceste te face să-ți lași la o parte patriotismul și decă »ai cu ce,« să pleci tot la străini, ca să-ți veđi de un traiu mai plăcut, cu tóte că mai costisitor. De aceea lumea e puțină la Strunga. Nu știu de vor fi în total 50 de familii; și acești puținii nu știu cum să scape mai curând din acea localitate cîntată pare-mi-se și de Alecsandri și unde se dice, că au fost și n'au perit încă némul voinicilor

. . . cu chica lungă,

Carii dau chiorș la pungă!

Revenind, după puțin timp de ședere la dișele băi, în orașelul apropiat, unde e stația drumului de fer ce duce la Iași, m'am oprit câteva ore în Târgul-frumos. Ce deridere! Ar crede un străin, auzind acest pofticios nume de Târgul-frumos, că acest tîrg e într'adevăr frumos! Nici tîrgul, nici o stradă, nici o casă ori grădină, nici unul măcar din cei vr'o 3000 locuitori ai tîrgului, nu-i găsești să însușescă condițiunea titlului de »frumos« Apoi o pustiire de afaceri, o sărăcie patentă domnește aci ca și în mare parte a tîrgurilor din susul Moldovei. Ovreimea abundeză: și decă și de aci ca și din Iași plecă spre America, la doue-trei săptămâni o sumă relativ microscopică din acesta podóbă a țării românești, alte sume încincite de flămênđi alungați din țările vecine sosesc, în harabale și cotingi, nóptea pe făcute ca să iee locul plecaților și pânea destul de negră deja din gura românului. În capul cui se vor sparge tóte ólele dogite, nu se poate prevedé încă.

Iassiensis.

Esposițiunea din Cernăuți.

Cernăuți, 13 septembrie.

Concursul slab al publicului din duminica trecută se mări întru atata, încat eri numărul vizitatorilor eră peste 7000. Cei mai mulți is din Cernăuți, Cernăutezii singur, pe când concursul publicului dela țără este tot mic și mai că nul din Galiția și România. Din România până aci viniseră încă pré puținii óspeți. Fostul ministru al cultelor dl V. A. Urechia petrece de câteva dișle în Cernăuți, cercetând uricele vechi ale țării. Dl Urechia visitase și locul nașcerii familiei Costineșilor, satul Sipienci spre a cercetă archiva familiară. A. S. Archiducele Rainer, sosind la Cernăuți pentru inspectarea trupelor teritoriale, onoră asemenea esposiția. A. Sa eră mai ales încântat de cosutoria națională română și se in-

teresă foarte mult pentru industria și agronomia țării, cerând explicații dela membrii comitetului expoziției. Eri vizită expoziția ministrul agriculturii dl conte Falkenhayn, care mai înteu făcuse o călătorie prin moștile fondului religionar gr. or. din districtul Rădăuților. Mai ales cercetă pavilionul fondului religionar gr. or., al direcției agronomice de stat din Rădăuți, al școlii agronomice din Cernăuți și era în deplin mulțumit de progresele agriculturii din țară. Vineri la mieznoapte seosește A. Sa Archiducele Carol Ludovic, protectorul expoziției cernăuțene, spre a vizita expoziția.

Consistorul mitropolitan a spus mai toate lucrurile vechi din mănăstirile existente în Bucovina: lipsește numai crucea veche și cărțile manuscrise vechi în parte. Cinci senu șese evanghelii mari vechi, ferecate cu totul în aur și argint și cu icone în lăuntru, eșită admirarea vizitatorilor. Acoperentele mari din timpul lui Ștefan cel mare și succesorilor, brodate cu măiestrie mare și cu portret la mijloc, sunt dovezi de o industrie în vremile cele în țară, care nici de industria de astăzi nu s'a întrecut. Cruci foarte frumoase lucrate și cu inscripții frumoase executate, tave mari de argint masiv senu înaurite, inelul cu un bou fugind, precum și cercei de o formă deosebită etc., sunt nu numai dovezi a unei industrii propășite în vechime în țară, ci sunt și obiecte antice de o valoare foarte mare. Lucrurile espuse mănăstirești represintă o valoare peste un milion.

În aceeași oada este spus și muzeul societății arheologice române bucovinene. Aci aflăm mai toate obiectele din epoca de pământ, găsite în Bucovina, din cari își poate face vizitatorul ușor ideea, cum trăiseră locuitorii de atunci în Bucovina. Unelte de cosut făcute numai din os și făci de pești, armăturile numai din pământ grosolană, corn și lemn, apoi o deită mică făcută din lut roșu nears și uscat numai la soare, cu o față, ce senu mai mult a buhei și cu însemne pe ea, intru adevăr o Venusă încântătoare: apoi ulcioare pentru păstrarea cenușii morților și hîrburi de vase preistorice cu însemnele religioase ale pacostei acestei deități aflate de dracii arheologi în Siret. Ce lume caraghioasă și ce simțiment religios caraghios pe atunci! Frumose toporașe, săgeți și inele din epoca de bronz, ce arată mare deosebire de viață în aceste intervale succedente.

Din evul mediu aflăm săgeți de felurite forme, lănci, pînteni, aparate de signale, tobe, chei, lacăți, inele de argint, cercei de lemn, toate lucruri frumoase arangiate.

În altă oada este spusă colecția de monete ale unui preot bucovinien, în care găsim monete dacice, romane, moldovenești vechi și austriace vechi: e arangiată cu mare gust.

În pavilionul fondului religionar e spusă o cămașă de zale de fer, ce o află dl Pîntea Tîrnoven în Dorna: e foarte mare.

Aflăm trei odăi mai totul pline cu costumuri naționale române, cusute după felurite planuri. Ele sunt espuse de damele române din Bucovina.

Orfeurăria este foarte bine represintată de către firmele vieneze, cari până aci foarte multe lucruri au și vîndut. Spirtușele is minunate și juriul e în perplexitate, cărei fabricii să dea premiul. Se dice, că juriul face treba sa rigoros și gustă din fiecare spirit, ca să nu fie gâlcevă și nedreptate.

Dăminele aristocrate Grigorcea și Vasilco au inventat un liqueur minunat și-i foarte lăudat de public. Admirabil e șacul dlui Orban, unde regele și regina represintă portretul regelui Carol și al reginei Elisabeta și pionii sunt soldații români; er turnurile, cetățile și redutele din reșebelul turcesc din 1878. Admirabilă e

găinăria dlui Buckenthal, unde se găsește speciile cele mai frumoase europene. Asemene frumoșe-s produsele fabricii de ciment Morbitzer din Straja.

Dionisiu O. Olinescu.

Eticheta.

— În teatru. —

Zărind în teatru cunoscuți de ai noștri, nu se cade să le facem semne senu să ne adresăm lor cu voce naltă, așa ceva ar fi de reu gust. E destul să-i salutăm discret cu închinarea capului.

Între acte bărbații se duc pela cunoscutele lor ori unde ar ședea acele, ca să-și facă onorea. Densii numai câteva minute pot să stea acolo și tonul primirii decide, decă se mai pot întorcel.

Decă damele nu sunt însoțite de bărbați, trebuie să le oferim brațul, când le petrecem în foyer.

Numai atunci le putem oferi beuturi recortore, decă le sîntem rudă ori ne aflăm în amicie intimă: în cazul contrar, o damă nu poate să primescă de tel un astfel de serviciu. Inse dela un bărbat străin, care li s'a presintat, damele pot să primescă d'aldaste.

Decă cineva vră să facă vr'un serviciu unei dame însoțite de un bărbat, de exemplu decă într'un concert vră să-i ofere scaun, numai bărbatului însoțitor poate să facă propunerea acăsta. După acest act de curtenie inse trebuie să ne retragem.

Totdeauna este delicat să arătăm prevenire față de o damă, care e însoțită de un bărbat.

Censorina.

Paserea raiului.

— Veți ilustraținea depe pagina 441. —

De multe ori aușim în cîntecelile noastre populare de paserea raiului. Ilustraținea din nr. acăsta ne întășoșază asemenea paseri.

Ea aparține soiului corbilor și se află pe insulele sudice. Penele ei ofer pentru dame niște obiecte de lăc foarte scumpe: sînt de colori diverse, galbene, sure, albe, verzi-găbăcie.

I. M.

Literatură și artă.

Știri literare și artistice. Dl Grigoriu Moldovan, noul profesor de limba și literatura română la universitatea din Cluș, își începe activitatea cu un concediu pe primul semestru al anului școlar curent.

— Dl Vincențiu Pop a tradus «Istoria Românilor» de Edgar Quinet: traducerea se publică în «Luminătorul». — Dl C. Pascali, terminând studiile de pictură la școla de bele-arte din München, s'a întors în România și se va stabili neurînd la București: lucrările tinerului pictor au fost foarte aprețiate în străinătate.

Y. **Inaugurarea catedralei de Argeș** în România care s'a restaurat într'un mod admirabil, se va face duminică la 21 septembrie (3 octombrie.) Pentru ocașunea acăsta, direcținea drumurilor de fer va organisa trenuri de plăcere cu preț scădut. Se dice că la acăsta serbătoare artistică va asistă și regele cu regina. De sigur vor fi și represintanți ai artelor din străinătate.

Revista generală de drept și de științe politice, din care a apărut prima facicula pela începutul lunii lui iulie, a avut o primire din cele mai simpatice în lumea invetaților. În țară, scrie «Epoca», s'a recunoscut lipsa unei asemenea publicațiuni și toți

bărbații noștri eminenți, lăsând la o parte deosebirea care i despart pe câmpul politicii, au respuns cu entuziasm la apelul tinerului director al Revistei, trimițându-i studii interesante spre inserare.

Cărți de școală. *Dl Ion Daviu*, învățător la școlile centrale române din Brașov, a publicat acolo: »Gramatica limbei românești,« sintaxă, etimologie, fonetică, stil, lucrată în trei cursuri concentrice pentru școlile primare. Cursul I, pentru anul al 3-le de școală. — *Dl I. Manliu* a publicat la București o lucrare nouă intitulată »Curs practic și gradat de gramatica română,« partea etimologică, pentru usul claselor secundare. — *Dl G. D. Zamfiroiu*, profesor la liceul Matei-Basarab în București, a dat la lumină acolo »Elemente de geografie.« — *Dl Henry Lollior* a tipărit tot acolo »O nouă metodă pentru a învăța limba franceză.« — *Dl B. Secărean* a tipărit pentru elevii școlilor primare de ambe sexe »Prescurtare din Istoria Românilor.«

Teatru și muzică.

Sciri teatrale și musicale. *Dra Agata Bârsescu* va juca la începutul lui noiembrie în tragedia »Brigitta,« care atunci se va reprezenta pentru prima-ori în Burgtheaterul din Viena. — *Dl Nicolae Popovici*, profesor de cântări și muzică la institutul teologic și pedagogic din Caransebeș, a dimisionat din postul său și s'a angajat la Carl-Theater în Viena. Eă cum perdem pe rând toate talentele! — *Dl Nae Rahoveanu*, tinerul artist orb din naștere, a dat la 6/18 septembrie un concert la Iași în sala »Amicii artelor.« — *Dl G. M. Jipescu* a ținut în duminica trecută la București o conferință în Ateneu despre »Elementele străine în cântarea noastră națională.« — *Dl Petculescu* a sosit cu trupa sa la Alba-Julia, unde a început șirul reprezentațiilor sale cu drama »Orbul și Nebuna.«

Societatea pentru fond de teatru român. După încheierea definitivă a socotelilor adunării generale din Somețu-mare, cu un profit curat de 513 fl. a mai sosit pentru acea adunare dela dl Blasiu Codrean învățător în St. Nicolae-mic, o colecție de 4 fl. 40 cr. Astfel dară vinitul curat al adunării din Somețu-mare este 517 fl. 40 cr. Membrii și contribuitorii se vor publica mai târziu.

Teatrul Național din București. După încheierea numărului trecut primim afișul-program al direcțiunii, pentru stagiunea 1886—87. Din acesta aflăm, că Societatea dramatică va începe reprezentațiile sale de dramă și comedie sâmbătă la 27 septembrie v. (9 octombrie n.) Repertoriul Societății dramatice e compus în mare parte de cele mai însemnate opere ale autorilor străini, precum: Hamlet, Macbeth, Shylock, Richard III, Romeo și Julieta, Othelo, tragedia de Shakespeare; Ruy-Blas, Angelo Malipieri, Hernani, Maria Tudor, Marion Delorme, drame de Victor Hugo; Feciora dela Orleans, Intrigă și amor, drame de Schiller; Kean, dramă de Ales. Dumas; Schinteia, comedie de Pailleron etc. Din scrierile originale ale celor mai renumiți autori români, ca: Despot vodă, Fântâna Blandusiei, Ovidiu, drame de V. Alecsandri; Pygmalion, tragedie de Bengescu—Dabija; Martial, Vornicul Bucioe, Banul Mărăcin, drame de V. A. Urechia; Răzvan și Vidra, dramă de B. P. Hășdeu; Scrisoarea perdută, comedie de L. Caragiale; Malul gârlei, comedie de Olănescu; Pribegul, Curcanii, comedii de Gr. Ventura; Visul Dochiei, dramă de Fr. Damé etc. etc. Repertoriul se va mări anul acesta cu opere noue, originale și traducțiuni, alese asemenea dintre producțiunile cele mai bune ale repertoriului dramatic. Astfel direcțiunea

generală a teatrelor speră, că societatea dramatică va pute reprezenta în cursul acestei stagiuni, cea mai mare parte din următoarele drame și comedii, primite de comitetul teatrelor: Don Carlos, Maria Stuart, Haiducii, tragedii de Schiller; Severo Torelli, dramă de Copée; Borgia, de V. Hugo; Cina, de Corneille; Misantropul, Școala bărbatilor, de Moliere; Impriinații, Medea, Socrate și femeia sa, Fany, Catitina, piese franceze; Finul, Cucóna Chirița la Iași, piese originale vechi; Gaspar-vodă (Grafiani) dramă de Ioan Slavici; A doua morțe, dramă de Iosif Vulcan. Afară de aceste se vor reprezenta și alte lucrări, cari s'ar pute propune direcțiunii în cursul stagiunii, intrunind condițiunile cerute de lege spre a fi reprezentate pe scena Teatrului Național. Pentru punerea în scenă a acestor piese, direcțiunea teatrelor va urma calea, începută într'acești din urmă ani, d'a nu cruța nimica pentru ca ori ce piesă reprezentată pe scena Teatrului Național să se apropie pe cât se va pute mai mult de caracterul particular al fiecărei piese și a epocii în care se petrece acțiunea sa. Pentru interpretarea acestor piese, personalul Societății dramatice, compunându-se astăzi de mai mult de 30 artiști și elevi, direcțiunea va căuta a li se împărți rolurile astfel, încât pe lângă artiștii a căror reputațiune este stabilită în fața publicului, să se pōtă produce și elementele cele bune, incredințându-li-se roluri importante. Direcțiunea speră asemenea, că în curând va izbuti a completa și lipsa unora din artiștii cu renume, cari nu fac parte astăzi dintre membrii Societății dramatice. Direcțiunea teatrelor, care nu a deslipit partea musicală din repertoriul Societății dramatice, decât pentru patru luni și numai pentru anul acesta, va da chiar într'acesta stagiune reprezentațiuni de operetă, dacă interesele Societății o vor cere. Dilele în care se va juca dramă și comedie pe scena Teatrului Național, vor fi marțea, joia și duminica.

Concertul „Armoniei“ în Cernăuți. Luni la 8/20 septembrie Societatea musicală »Armonia« din Cernăuți a dat un concert în sala sa, cu o programă foarte variată. Corul vocal, acompaniat de pian, a cântat cu precizie escelentă următoarele piese: Insădar, Cântecul marinarilor și Imnul Noptii de V. Copriva. Corul femeesc esecută »Cântata« de G. Stefanescu. Se mai cântă cvartetul »Cucuruz cu trunđa 'n sus,« cântec popular bine compus în cvartet de W. Humpel. Dl Nicolae de Stamatii declamă foarte bine doue poezii: »Concertul în luncă« și »Omul și cerul.« Concertul se încheia cu piesa »Firica,« comedie într'un act de I. Cerechez, jucată spre mulțumire generală de către diletanți. Marți seara s'a dat tot acolo o serată cu dans.

Concertul din Odorheiul-secuiesc, pe care Pam anunțat în nr. 35 al foii noastre, a avut un succes mare. Partea culminantă a fost debutul doșorei Elena Florian, care cu precizie joacă jocul său plin de sentiment și cu bravura-i admirabilă în tehnică, s'a afirmat de nou ca o pianistă escelentă și cu viitor mare pe terenul artei musicale. Juna noastră artistă a esecutat doue piese: »Rhapsodia maghiară nr. 14« de Liszt și »Scherzo II« de Chopin; ambele niște compozițiuni grele, pe cari numai cei în adevăr chie-mați sânt în stare a le interpreta. Dra Florian s'a achitat într'un mod briliant și a fost acoperită de vișore de aplause. Poftită, a mai jucat doue piese, asemenea grele: »Fantasia maghiară« de Emeric Szekely și »Ilustrațiunea română« de Kárrász, cari entuziasmară pe toți. Tinerii noștri violiniști dnii dr. Emil Vajda și Ioan Florian la rândul lor asemenea au fost la înălțimea ce pretindea interpretarea pieselor. Intēiu au luat parte într'un quartet, apoi dl

Vajda a executat și o solo-piesă. Efectul totdeauna a fost mare. În concert mai cooperară cu succes: dra Berta Pap (pian) și dnl Iuliu Mentovich (viola.) Iuliu Végler (cello și pian.) Coloman Gállfy (deciațiune.) Andrei Solymosy (flaută.) După concert urmă joc în sala Koronai.

Musicalie nouă. A eșit de sub tipar și se află de vânzare la librăriile Răniștean și Graëve în București calea Victoriei: »6 Coruri« a 3 voci egale pentru usul pensionatelor de dl Maurice Cohen.

Lista membrilor societății pentru fond de teatru român înscrisi la adunarea din Bocea-montană în 27 și 28 septembrie 1885: (Urmare.) XVI. Pe lista dlui Nicolau Dobrescu din Furlug sub 16: Nicolau Dobrescu 2 fl. 50 cr., Simeon Avramescu 50 cr., Georgiu Ionțescu 50 c., Ion Margita 4 fl., Ion Serbu 50 cr., Petru Zsura 50 cr., Ion Stan 50 cr., George Matea 50 cr., Nicolae Margita 1 fl., Iosif Cocos 40 cr., Nicolae Marta Furlug 30 cr., Iosif Popovici Dezeși 3 fl. Suma listei nr. 16: 14 fl. 20 cr. XVII. Pe lista dlui Ioan Oprea din Ezeriș sub 17: Ioan Oprea 1 fl., Mihai Ieremia 30 cr., Nicolae Mielosina 50 cr., Nicolae Oprea 50 cr., Em. Hermann 50 cr., Rusalin Stroia 40 cr., Iorgovan Geruian 10 cr., Rusalin Balint 10 cr., Ioan Sferecioc 20 cr., Dimitrie Sofeia Ezeriș 40 cr. Suma listei nr. 17: 4 fl. XVIII. Pe lista dlui David Jebelean din Soceni sub 18: Daniel Stiopone 1 fl., Luca Stiopone 1 fl., Martin Stiopone 1 fl., Andrei Ursits 1 fl., Nicolae Pirea 50 cr., Udrea Petru 1 fl. Pentru Stiopone 50 cr., Petru Stopon 1 fl., David Jebelean 1 fl., Petru Buzariu 10 cr., Pavel Buzariu 20 cr., Petru Stiopon 10 cr., Petru Magiar 10 cr., Petru Ecob 10 cr., Toma Dada 10 cr., Pavel Chinez 1 fl., Nicolae Caprița 10 cr., Janoš Giurgionița 10 cr., Pavel Pascu 10 cr., Vicențiu Lățico 10 cr., Ioan Peica 25 cr., Rusalin Ban 1 fl., Truila Bandașila Soceni 25 cr. Suma listei nr. 18: 11 fl. 60 cr. XIX. Pe lista dlui Demetriu Jucu din Prebul sub 19: Mihail Borca 1 fl., George Catana 50 cr., Ioan Truila 20 cr., Teodor Roșca 1 fl., Nicolae Pacurar 1 fl., Nicola Draghici 1 fl., Constantin Balea 50 cr., Constantin Bandașila 50 cr., Corneliu Jucu 50 cr., Sofia Jucu 50 cr., Demetriu Jucu 1 fl., Jacob Pollak 1 fl., Adolf Prinz 50 cr., Müller W. Prebul 50 cr. Suma listei 19: 9 fl. 70 cr. (Va urmă.)

C e e n o u ?

Sciri personale. *Mostenitorul de tron Rudolf* este așteptat la Sinaia pela jumătatea lui octombrie. — *Es. Sa Mitropolitul Miron Romanul* a sfințit luni în 8/20 septembrie biserica nou ridicată din Rășnov lângă Brașov, fiind însoțit din Sibiu de archimandritul dr. Ilarion Pușcariu, protosinclul Nicanor Frateș și de protopopul Ioan Popescu. — *Dl D. Sturdza*, ministrul de culte în România, rențorcându-se din Germania, a petrecut marția trecută la Budapesta, unde a avut întrevedere cu ministrul-president. — *Dl Vincentiu Babeș* în săptămâna trecută a făcut alegătorilor sei din cercul Sasca dare-de-semă despre activitatea sa în dietă. — *Dl Toma Păcala*, preot gr. or. în Jaca, comitatul Biharia, a fost ales de către sinodul protopopesc ținut la 13 septembrie, protopreshiter al Orădii.

Hymen. *Dl Aurel Pelle*, teolog absolvent al diecesei oradane, ș-a incredințat de soție pe dra Albertina Szabó, fiica repausatului preot Ignățiu Szabó, în Mălăras comitatul Sătmăr. — *Dl Ioan Pop*, profesor de teologie în Gherla, s'a cununat cu dra Elena Maniu, fiica dlui dr. Ioan Maniu, judecător la tribunalul din Zălau.

Reuniunea femeilor române din Sibiu a deschis școala sa elementară de fete în 15 l. c. în ziua în

care s'a deschis și școala civilă de fete a Asociațiunii transilvane. Deschiderea s'a făcut de către comitetul Reuniunii, fiind de față elevele, dra profesora Octavia Stolojan și dl profesor Ioan Popovici. Presidenta comitetului, dna Maria Cosma, a rostit o cuvântare, prin care a accentuat, că școala acesta s'a organizat din nou, cu puteri noue și s'a adaptat școlii civile a Asociațiunii. Dl profesor Ioan Popovici a respuns, mulțumind în numele seu și al dșorei Stolojan, promițând din partea lor silință și zel.

Din Bulgaria. Sobrania a fost prorogată. Alegerile pentru marea adunare sânt fiesate pentru ziua de 11 octombrie. Înainte d'a se despărți, s'era s'au întrunit vr'o 60 de deputați într'un banchet organizat din incidentul aniversării revoluțiunii din Filipopoli. Ei au adresat o depeșă colectivă principelui Alesandru, în care arată că țera i este datore pentru succesul revoluțiunii, care a produs unirea Rumeliei cu Bulgaria. Mai amintim, că drapelul școlii de cădeți, care s'a resculat în contra principelui Alesandru a fost ars. Un consiliu de rebel are să pedepsescă pe oficerii regimentelor revoltate. Rusia a trimis un nou agent la Sofia, pe generalul Caulbars. Densul are s'aducă o schimbare radicală în situațiune. Se crede, că regișta actuală n'are să ție mult, căci Rusia tocmai așa nu e mulțumită cu aceea, cași cum n'a fost cu principele Alesandru.

Cine va fi principele Bulgariei, încă nu se știe. Diarul engles »Daily Telegraph« scrie, că nu este cu neputință ca următorea soluțiune să fie primită de mai multe cabinete interesate: »Cele doue Bulgarie ar formă cu România o monarhie dualistă, după cum este făcută cea austro-ungară. Această monarhie ar fi supt sceptrul regelui Carol al României. Regele Carol este tot atât emancipatorul bulgarilor ca și repositul țar al Rusiei. Regele Carol scăpă armata rusă de înfrangerea și desastrul care urmă respingerea oștirilor ruse dela Plevna. Dacă n'ar fi vinit în ajutorul lui vitēja oștirea română, legiunile Țarului ar fi fost aruncate în Dunăre de soldații victorioși ai lui Osman-Pașa. Țarul ceru ajutor regelui Carol care i-l dete. Astfel scăpă armata rusă și prin urmare Bulgaria fu emancipată. Această se pôte uită în Europa, dar poporul Bulgar isi va aduce aminte.«

Episcopii și arhieriei din România. Mitropolitul-primat al României se va alege în curând, intru-nindu-se camera și senatul. »Românul« publicând lista episcopilor și arhieriei, dice că printre episcopii sânt trei, cari au făcut studii superioare: episcopul Dunării-de-jos la Paris, episcopul Buzăului la Pisa, episcopul Romanului (Melchisedec) în Rusia la Chiev. Țr printre arhieriei cu studii superioare sânt patru: arhierieul Partenie Bacoanul licențiat în teologie din Atena, fost superior al capelelor romane din Lipsca și Paris: arhierieul Calistrat Bărlădenul, licențiat în teologie, fost superior al capelei române din Paris: Ghenadie Craiovenul a studiat la Chiev în Rusia: Silvestru Piteștenul a studiat tot acolo.

Congresul studenților români în anul acesta s'a deschis la Bărlad în 6/18 și s'a continuat în zilele de 7/19 și 8/20 l. c. Din partea secțiunii bucureștene au ținut conferințe dl I. Caracăș despre »Omul și societatea«, dl M. Dimitrescu despre »Revoluțiunea lui Horia« din partea secțiunii Iași dl C. Gr. Gheorghiu despre »Ateism«, dl Lățoș despre »Evoluțiune« și dl A. Teodor despre »Rolul tinerimei în mișcarea socială.«

Mai multe dame de frunte din Paris a deliberat deunădile asupra causerlor ce fac să decađă comuniștiunea socială și amicală a familiilor. S'a constatat, că reul izvoreșce din impregiurarea, că stăpâna casei e prę mult chinuită cu ospătarea. Fiecare visită

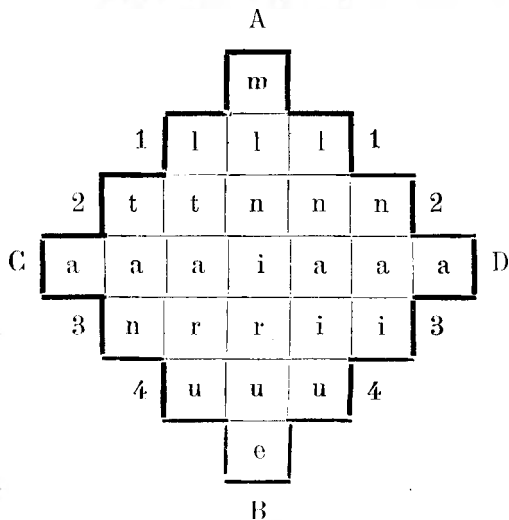
costă vr'o 200 franci, fără a mai vorbi de lueul prânzului, de cheltuelile făcute cu impodobirea mesei, cu flori ș. a. Spre a restabili vechia viață familiară, dómnele au hotărit să întocmescă în casele lor de mai multe ori pe săptămână serate de dans și conversațiune, care să începă la 8 1/2 ore și să se finescă la 12 ore. Se servește numai ceaiu, cocături și limonadă, toaleta simplă e prescrisă și servitorimea să nu primescă nici un bacșiș, sub pedepsă d'a fi dați afară din serviciu.

Șciri scurte. *Dieta Ungariei* ș-a deschis sesiunea din urmă la 18 l. c. și 'n zilele prime s'a constituit, alegându-și vice-președinții, notarii, cestorul și secțiunile. — *In Spania* erăș a erupt o revoluțiune, care vré să proclame republica; se pare inse, că această mișcare va fi sugrumată în curënd. — *Cholera* în Budapesta a crescut, dar nu 'n măsură mare; s'a ivit și în unele părți ale Ungariei. — *La București* în săptămâna trecută s'a făcut atentat în contra vieții dlui prim-ministru I. C. Brătian: un băcan din Râmnicul-Sărat Stoica Alesandrescu a tras asupra lui un foc de revolver, dar n'a izbutit; atentatorul a fost prins. Poporațiunea a făcut ministrului în sêra următoare ovațiune cu făcni. — *Construirea Ateneului Român* în București urmăză cu multă activitate: acest edificiu e menit a devini unul din cele mai frumoșe din capitala română: președintele Ateneului, dl Esarcu pînă ghiză în persoană lucrările. — *La Resita* se va ține în 25 E. c. un bal în folosul celor inundați de apele Begheului și a Timișului: președintele comitetului e dl Constantin Marta, notarul dl Antoniu Arjoca.

Necrolog. *Nicolae Andreevici*, protopresbiterul gr. or. al Caransebeșului, a reposat acolo în sâmbăta trecută. în etate de 59 ani.

Ghicitoare.

De Maria Lucreția Pușcariu.

Literele din figura acésta așă să se arangeze, ca să dea cuvintele de următorul înțeles:

*** O literă 'n alfabet.

1—1 Un membru la o nuntă.

2—2 Oraș în Italia.

3—3 Insulă în marea mediterană.

4—4 Un fluviu în Africa.

A—B și C—D Un nume femeesc.

Terminul de deslegare e 7 octombrie. Ca totdeauna și de astă-dată se va sorti o carte între deslegători.

*

Deslegarea logogrifului din nr. 21:

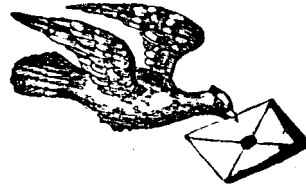
Blașu
Albac
Leonidas
Cerere
Epifan
Serbi
Cham
Ulise.

Literele inițiale cetite de sus în jos dau numele: Bălcescu; literele finale cetite de jos în sus dau numele: Eminescu.

Deslegare bună ni-a sosit dela dómnele și domnișorele: Emilia Anderco n. Roman, Emilia Onciu n. Ciavoșchi, Iosefina Popescu, Maria Crișan și dela dnii N. Corcheș, Iuliu Luca.

Premiul a fost dobândit de dra Maria Crișan în Valeni.

Poșta Redacțiunii.

Curios și mic. Un vis, povestit de mii și mii înaintea dale. Șciri din viața socială depe acolo, povești populare și altele am primi bucuroș.

De te chiam. Asta încă nu se pôle publică. Dar credem,

că vei scrie și de acele, cari se vor puté.

Un minut a ta iubire. Este variațiunea unei poezii a lui Alecsandri.

Flóre în grădină. Este în ca idee bună, dar aceea nu ni se înfășoșcă în formă potrivită.

Cătră țera românească. Frase late.

Ad Rezim. Se vede că fantasia îi-i numai în fașe. Vină când se va intari.

Țergu-Frumos. Numerele cerute s'au trimis. Notificarea primă n'a sosit. Din »Cavalerii nopții« — după cum am anunțat de multe ori — nu mai avem nici un exemplar.

Dlul P. L. în A. Scrieți-ne cari numere ve lipsese?

Arad. Sosind după încheierea numerului trecut și deja luând notiță în acela, nu mai putem reveni. Nu trebuiri să aștepti o săptămână, ci să ne fi scris îndată.

Trecutul vieții mele. Nu corespunde.

Călindarul săptămânei.

Țiua sêpt.	Călindarul vechiu	Călind nou
	Înălțarea S. Cruci.	
Duminecă	14 (7) Înălțarea S. Cruci	26 Ciprian
Luni	15 S. Mc Michita Rom.	27 Cos. Dam.
Mărți	16 Mța. Eutimi	28 Venț. reg.
Mercuri	17 Mucenița Sofia	29 Michail Ar.
Joi	18 Cuv. Eumenie	30 Ieronim
Vineri	19 Muc. Trofim	1 Rem.
Sâmbătă	20 Muc. Eustatie	2 Leodegar

Treiluniul iuliu—septembre se va încheia cu nr 39. Rugăm pe toți aceia, a căror abonamente vor espiră atunci, să binevoescă a le înnoi de timpuriu, ori a ne avisă, că nu mai vor să fie abonați.

Cu asta ocașiune, prevenim pe aceia cari încă nu ș-au achitat abonamentele, că — conform anunțului nostru de mai nainte — *în săptămâna viitoare vom începe să le încasăm prin ramburse postale.* **Cei ce nu vreu să capete de aceste, grăbescă a-și achită datoria!**